Sindri Sigurgeirsson, formaður Bændasamtaka Íslands

Hvar liggja tækifæri íslensks landbúnaðar?

Ráðstefna um framtíð landbúnaðar á Norðurlandi vestra, 20. okt. 2017

BÆNDASAMTÖK ÍSLANDS

Bændur á Íslandi eru fjölbreytt stétt

Sauðfjárbændur um 2.200 – búin misstór. Rétt tæpur helmingur kinda á búum sem eru með yfir 400 fjár.

Nautgripabændur um 790 (um 600 mjólkurframleiðendur)

Svínabændur, kjúklinga- og eggjabændur, garðyrkjubændur og hrossabændur

Loðdýrabændur – ferðaþjónustubændur – skógarbændur – hlunnindi - rafmagnsframleiðsla – jarðrækt o.fl.

6.700 lögbýli skráð á Íslandi.
Jarðir í ábúð um 4.200
3.150 bú framleiða vörur og þjónustu af einhverju tagi

Verðmætasköpun

- Heildarframleiðsluvirði landbúnaðar 2016
  - 66 milljarðar
  - Þ.a um 11 milljarðar í vörutengdan stuðning
- Landbúnaður skapar um 180 milljónir króna á hverjum degi
- Innflutningur á Mat og drykkjarvörum 2016
  - 58 milljarðar
- Útgjöld til landbúnaðar eru nú um 1,49% af heildarútgjöldum ríkisins

Störf í landbúnaði

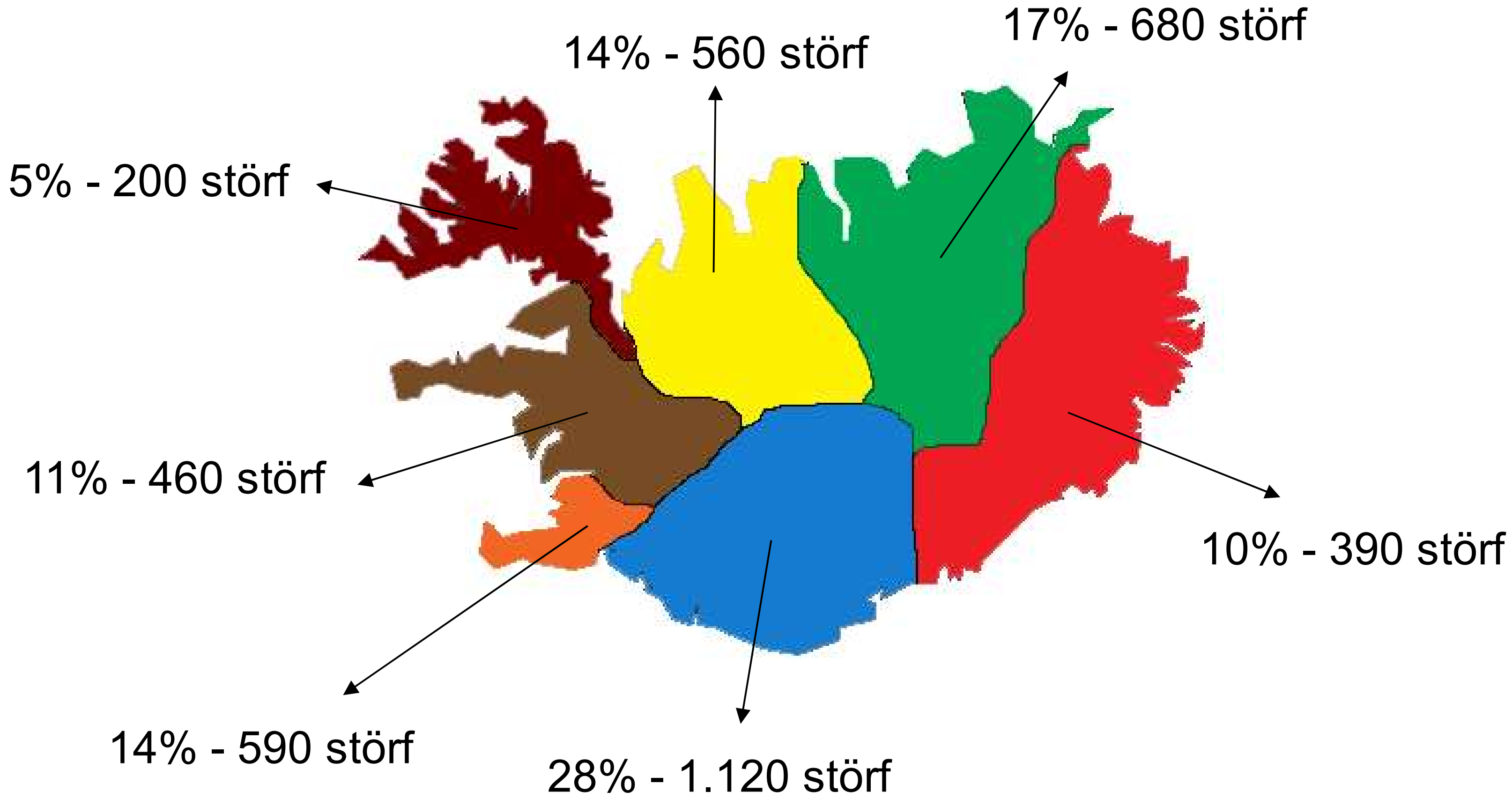

Ætla má að um 9.000 störf á Íslandi tengist landbúnaði með einum eða öðrum hætti. Þetta er milli 4 og 5% af heildarvinnuafli landsins. Af þessum störfum eru um 3.900 sem flokkast sem störf í landbúnaði en afgangurinn, um 5.000 störf, eru unnin í tengslum við landbúnað og afleidda starfsemi.

Heimild: Hagfræðistofnun.

Landbúnaðarklasinn

- Fjöldi fyrirtækja, samtaka og einstaklinga tengjast landbúnaði
- Mikil tækifæri í aukinni samvinnu

Umræðan um verð á búvörum

- Fyrir 45 árum fóru 40% ráðstöfunartekna fjölskyldna til matarkaupa. Nú er hlutfallið um 12% af tekjum sem fer til matar. Matar- og drykkjarvörur samanlagt tæp 15%

- Árið 1969, fyrir 48 árum, framleiddi hvert bú í landinu búvöru fyrir 10 heimili. Í dag er hvert bú að fæða um 50 heimili.

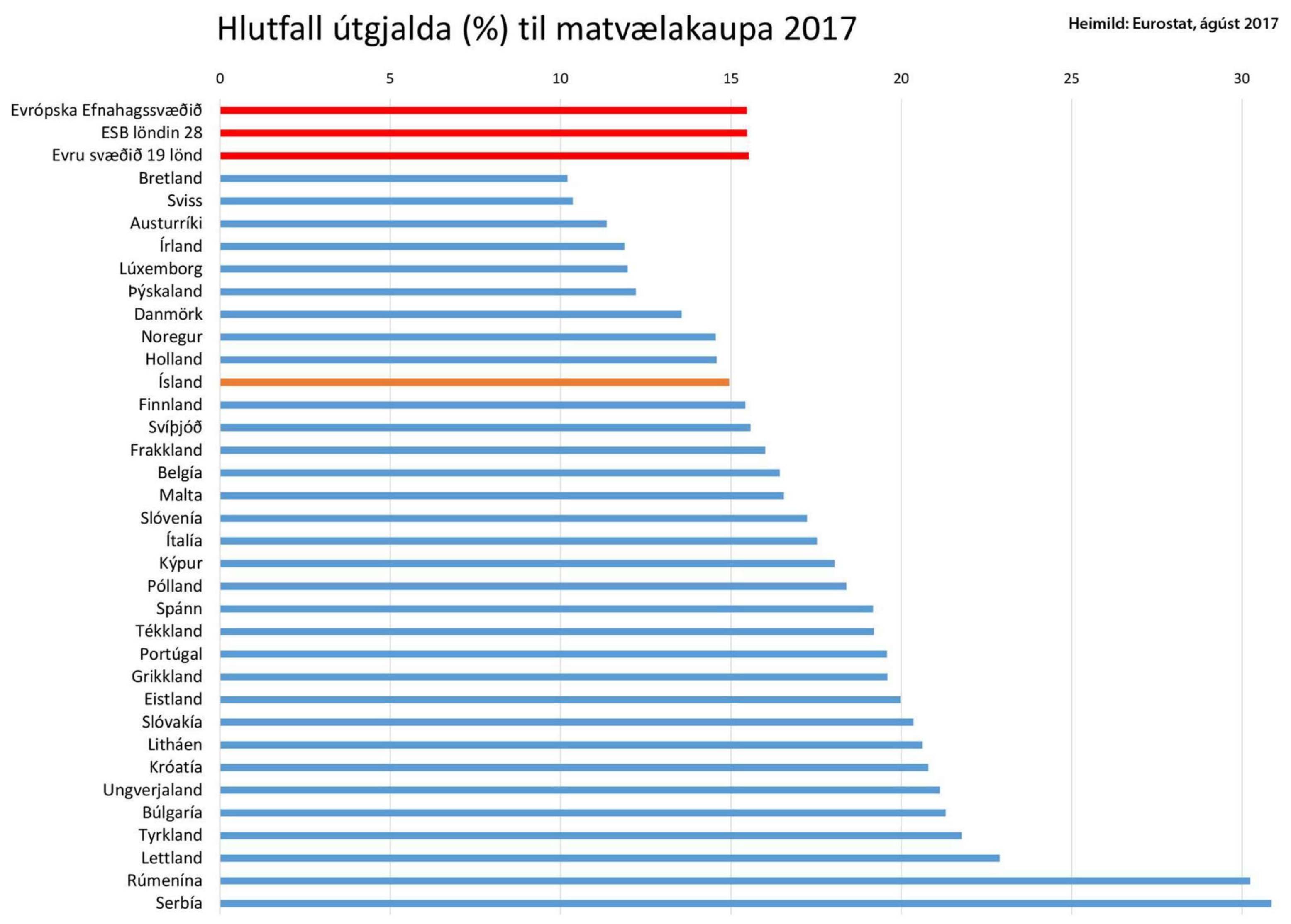
Hlutfall útgjalda (%) til matvælakaupa 2017
Heimild: Eurostat, ágúst 2017
0
5
10
15
20
25
30
Evrópska Efnahagssvæðið
ESB löndin 28
Evru svæðið 19 lönd
Bretland
Sviss
Austurríki
Írland
Lúxemborg
Þýskaland
Danmörk
Noregur
Holland
Ísland
Finnland
Svíþjóð
Frakkland
Belgía
Malta
Slóvenía
Ítalía
Kýpur
Pólland
Spánn
Tékkland
Portúgal
Grikkland
Eistland
Slóvakía
Litháen
Króatía
Ungverjaland
Búlgaría
Tyrkland
Lettland
Rúmenína
Serbía

Erum við í góðum málum?

- Íslenskur landbúnaður framleiðir um helming orkuþarfa Íslendinga – vaxtarmöguleikar eru miklir
- Sjávarútvegurinn framleiðir margfalda orkuþörf Íslendinga
- Fæðuöryggi má skilja vítt eða þröngt;
  - Að eðlilegri þörf fyrir matvæli af heppilegri gerð og fjölbreytileika sé fullnægt – lágmarkskröfur
  - Að hverri þjóð sé rétt að búa sig undir að framleiða allt hvað hún getur af mat

Bændur leggja áherslu á að við framleiðum þann mat sem hægt er að framleiða hér á landi. Af hverju að flytja inn mat um langan veg með tilheyrandi kolefnisfótspori þegar hægt er að framleiða hann hér heima?

Hvernig ætlar Ísland að bregðast við breytingum í heiminum?

- Íbúar heimsins orðnir 7,3 milljarðar
- 800.000 íbúar svelta á degi hverjum
- Auka þarf fæðuframboð um 70% á næstu 40 árum
- 21 ríki með 600 milljónir íbúa skortir vatn
  - Árið 2025 - 36 ríki, 1,4 milljarður manna
- Auka þarf matarframleiðslu um 50% næstu tvo áratugi

Við sitjum á mikilvægri auðlind

- Matarauðlindir: vatn og land
- Þekking, reynsla, sérhæfing og fagmennska er lykillinn að blómlegum landbúnaði.
- Uppbygging landbúnaðarháskóla er bændum mikilvæg og grunnur að því að byggja atvinnugreinina upp til framtíðar.
- Nýjar búgreinar og fjölbreyttar áskoranir krefjast aukinnar þekkingar, rannsókna og þróunar.
- Góðar samgöngur, skólamál, heilbrigðisþjónusta, fjarskipti og raforka gegna mikilvægu hlutverki.
- Hreinleiki og framleiðsla til fyrirmyndar

Heilbrigðir bústofnar

- Íslenska búféð er laust við marga sjúkdóma sem herja á önnur lönd
- Smithætta fyrir hendi – innflutningur strangur

Gott dýraheilbrigði er forsenda landbúnaðar

Screening results	Iceland	Germany	UK	Spain
Total diseases screened for:	121	121	121	121
Clinical	1	21	27	33
Never occurred	105	43	42	26
No information available	0	7	1	15

Lágmarksnotkun sýklalyfja

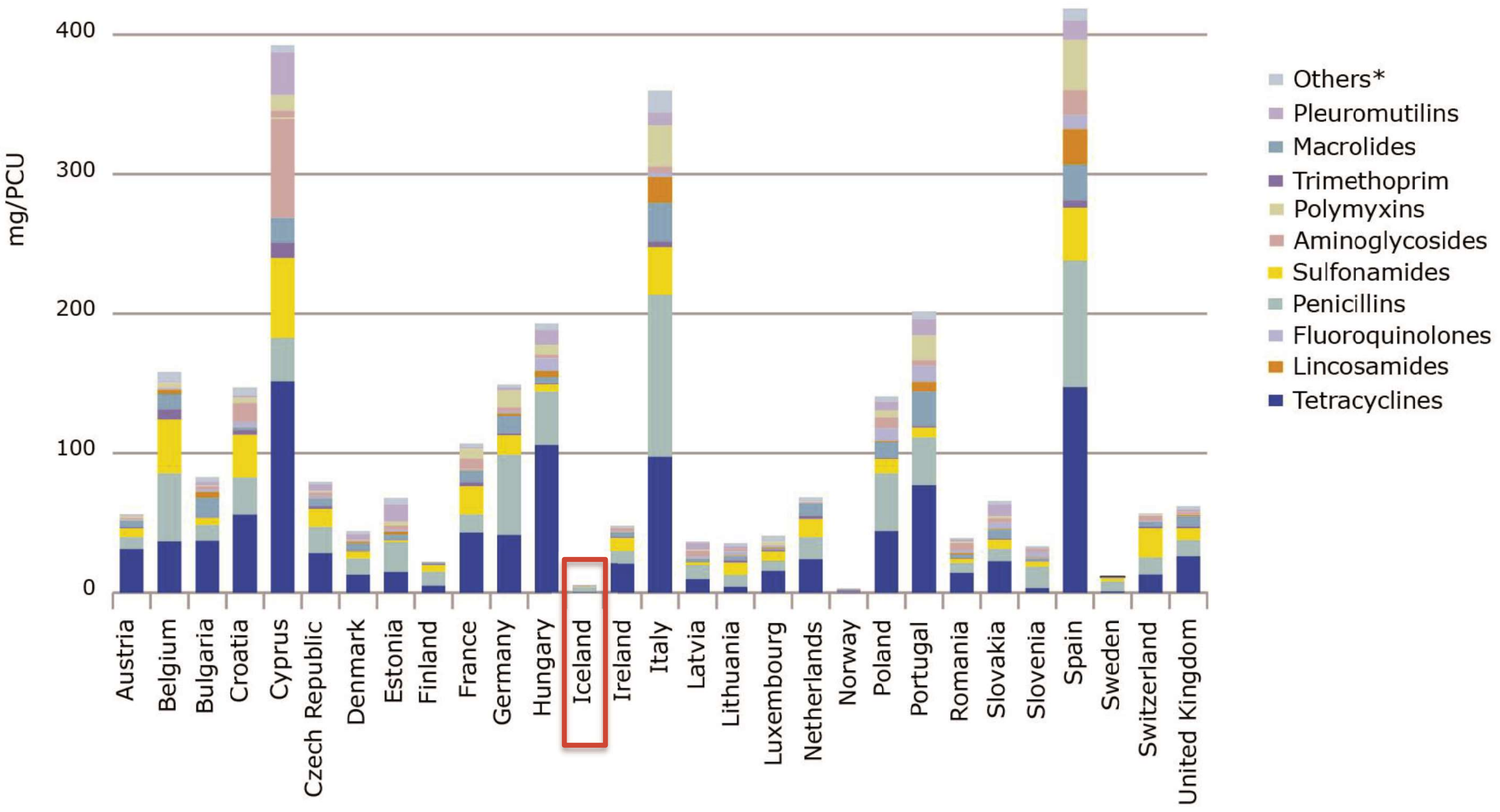

Sales for food producing species, in mg/PCU, of the various veterinary antimicrobial classes, for 29 European countries, in 2014.

Notkun sýklalyfja í landbúnaði

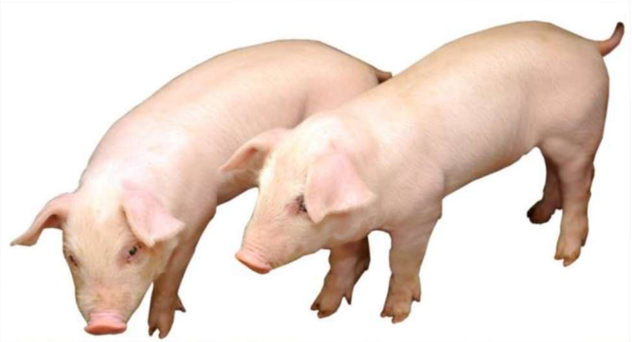

* Til að bera saman notkun sýklalyfja á Íslandi og í öðrum Evrópulöndum er ein sprauta táknuð með heildarnotkuninni á Íslandi.
Ein sprauta jafngildir 5,3 mg/PCU.
PCU er mælieining fyrir lífmassa dýra, bæði lifandi dýra og sláturdýra.

Heimild: Lyfjastofnun Evrópu (European Medicines Agency)

Mál sem brenna á bændum

- Erfiðleikar í sauðfjárræktinni – Alþingi mun gegna lykilhlutverki í lausn vandans
- Bætum kjör allra bænda. Aukum virði okkar afurða.
- Tollvernd hefur minnkað. Aukinn innflutningur búvara setur íslenskan landbúnað í erfiða stöðu. Dæmi: Costco selur ekki íslenskt grænmeti
- Endurskoðun búvörusamninga 2019 og 2023

Mál sem brenna á bændum

- Setjum aukinn kraft í nýsköpun, menntun og þróun
- Nýliðun og fjárfestingar í landbúnaði
- Upprunamerkingar
- Loftslagsmálin – umhverfismál - kolefnisbinding
- Dýravelferð
- Nýtum matarauðlindir með sjálfbærni að leiðarljósi
- Áhersla á gæði – heilnæmi, smitvarnir, ofurbakteríur & sýklalyfjanotkun
- O.fl.

Sóknarfærin eru mörg

- Mörg tækifæri í matarframleiðslu til hagræðingar og aukinnar verðmætasköpunar
- Nýsköpunartækifæri – bætum framleiðsluferlana í hefðbundnu búgreinunum
- Tengsl ferðaþjónustu og landbúnaðar ótvíræð. „Hleðsla í hlaði“
- Orkuframleiðsla á bændabýlum er nær óplægður akur
- Tengsl neytenda og bænda með milliliðalausum viðskiptum
- Kolefnisbinding
- Hestamennska, loðdýrarækt, lífræn framleiðsla, grænmetisrækt o.m.fl.
- Landvernd, skógrækt og landgræðsla

Hvernig sjáum við framtíðina fyrir okkur?

- Íslenskur landbúnaður fyrir innanlandsmarkað
- Arðbær útflutningur á hágæðamarkaði
- Landbúnaður er í stakk búinn að grípa tækifærin
- Við endurskoðun á löggjöf um landbúnað verði horft til heildarhagsmuna, ekki tilviljanakennt inngrip – stöðugleiki – framtíðarsýn. Landbúnaðurinn er grein hinna löngu framleiðsluferla.
- Að virðisauki verði eftir í sveitum
- Fjölgum störfum í landbúnaði - aukum fjölbreytni
- Áhersla á dýravelferð - upprunamerkingar
- Baráttan gegn loftslagsbreytingum, kolefnisbinding
- Ferðaþjónustan hefur gjörbreytt mörgum svæðum

Sindri Sigurgeirsson, formaður BÍ

Takk fyrir

BÆNDASAMTÖK ÍSLANDS